

TIM ZA KRIZNE INTERVENCIJE
Društva za psihološku pomoć
10 000 Zagreb, Kneza Mislava 11
Tel.: 01/ 48 26 111; Fax.: 01/ 48 26 113
E-mail: spa@dpp.hr

Letak za
RODITELJE
PREDŠKOLSKOG DJETETA

Podrška djetetu nakon teškog događaja

ZBIO SE TEŽAK DOGAĐAJ !

Što sad i kako dalje?

Vaše dijete nedavno je doživjelo težak događaj. Bez obzira je li u njemu izravno sudjelovalo ili je "samo" promatralo što se događa drugima, ono može pokazati neke reakcije i promjene u ponašanju koje su Vam nove i ne znate kako mu možete pomoći.

REAKCIJE PREDŠKOLSKOG DJETETA NA TRAUMATSKI DOGAĐAJ SU:

- osjećaj tjeskobe i briga za vlastitu sigurnost i sigurnost bliskih osoba
- veći strah od odvajanja nego ranije
- više neugodnih emocija (tuga, strahovi, ljutnja...)
- stalna briga da bi se traumatski događaj mogao ponoviti
- slabija koncentracija i pažnja
- tjelesne smetnje: glavobolja, bol u trbuhu, umor
- promjene apetita i sna, noćna buđenja i strahovi
- stalni nemir, plačljivost, uznemirenost, povučенost, pokazivanje ljutnje, agresivnost....
- promjene u aktivnostima u vrtiću, nedostatak interesa
- ponovno stalno vraćanje na traumatski događaj (kroz priču ili igru)
- povećana osjetljivost na zvukove (buka, zvuk sirene...)
- postavljanje pitanja o umiranju i umirućima
- više suprotstavljanja odraslima
- ponaša se kao da je mlađe (tepanje, sisanje prsta, ponovno mokrenje u krevet i sl.)

ZAPAMTITE!

Važno je znati da su to **uobičajene, normalne** reakcije koje ne ovise o dobi i spolu djeteta. I većina odraslih tako se osjeća nakon traumatskog događaja.

KAKO TEČE OPORAVAK OD TRAUMATSKOG DOGAĐAJA I KOLIKO DUGO TRAJE?

Djeca se nakon istog proživljenog traumatskog događaja neće jednako ponašati. Većina će reagirati odmah, a neki tek kasnije. Traumatske stresne reakcije mogu trajati par tjedana, ali i nekoliko mjeseci.

Ako dijete nastavlja život s osobama koje ga vole i pružaju mu podršku, reakcije će postupno nestati.

ŠTO MOŽE USPORAVATI OPORAVAK?

Djetetu **NEĆE** pomoći:

- negiranje da je imalo teško iskustvo, potiskivanje neugodnih osjećaja
- izbjegavanje razgovora o događaju
- požurivanje na oporavak, umanjivanje njegovih osjećaja ("Nije to ništa", "To je glupo", "Ne treba se bojati", "Sad je sve prošlo, nećemo više o tome")
- stalno ponovno izlaganje traumatskom događaju (vijesti na TV, nove informacije koje otežavaju oporavak, pretjerivanje)

KAKO MOŽETE POMOĆI SVOME DJETETU?

ZAPAMTITE!

Stara izreka «vrijeme rane liječi» može biti točna samo ako se u tom vremenu događaju za dijete zacjeljujuće stvari, ako mu se pomaže.

Općenito govoreći, oporavku predškolskog djeteta nakon traumatskog događaja pridonosi:

- mogućnost da izrazi svoje osjećaje
  - osiguravanje sigurnosti i predvidljivosti kroz dnevne rutine, nastavak aktivnosti i ranijih navika uz podršku roditelja
- Nakon razgovora s djetetom o događaju, omogućite mu da se usmjeri na sadašnjost kroz sigurne, mirne aktivnosti.
- Slušajte dijete i imajte razumijevanja ako priča o događaju, ako kroz igru proživljava doživljeno.
- Ohrabrite dijete da priča o uznemirujućim osjećajima. Pokažite strpljenje, ne čudite se. Recite da je normalno što se tako osjeća, da se tako osjećaju i drugi koji su bili u sličnoj situaciji - i djeca i odrasli.
- Predškolsko dijete priča o događaju u najneobičnije vrijeme, kad to ne očekujete, i postavlja pitanja koja Vas mogu iznenaditi. Odgovorite mu mirno, jednostavnim riječima..
- Kad djetetu pričate o onome što se dogodilo, koristite jasna objašnjenja. Nejasnoće zbunjuju i dijete, ne samo Vas.
- Nježno mu pomozite da shvati što se stvarno dogodilo i da ono nije svojim ponašanjem ili mislima uzrokovalo tragičan događaj.
- Pokušajte predvidjeti situacije kada će pokazati ljutnju, pomozite mu da dâ oduška svojoj napetosti i ovlada svojim ponašanjem.
- Da bi shvatilo kako će teški osjećaji s vremenom postati lakši, pričajte mu o svojim doživljajima iz djetinjstva s ohrabrujućim ishodima, čitajte mu priče.
- Pokažite razumijevanje, ako se dijete neko vrijeme ponaša kao da je malo mlađe. Ne požurujte ga, dajte mu podršku.
- Uspostavite kontakt s djetetovim odgajateljima u vrtiću i zajedno pratite dijete.
- Zaštitite dijete i nadgledajte moguće ponovno izlaganje traumatskom događaju (TV, razgovori odraslih...) Zapamtite: i kada je zaokupljeno svojim aktivnostima, dijete sluša!
- Održavajte obiteljske rutine i nastavite svakodnevne aktivnosti - osobito vezano uz obroke, odlazak na spavanje, pohađanje različitih aktivnosti, odlazak u vrtić. Neka dijete ima dovoljno sna i pravilnu prehranu.
- Izbjegavajte nepotrebna dulja odvajanja djeteta od Vas ili drugih važnih osoba.
- Omogućite djetetu omiljene aktivnosti i igru. Sve što inače voli, sada će pomoći.
- Budite strpljivi s djetetom i sa sobom. Dajte svojoj obitelji vremena da se suoči sa svime što je proživjela. Nađite načina da naglasite djetetu koliko ga volite.

Vi ste svom djetetu najbolji pomagač!

Ali, obratite pažnju:

- *Ako su znakovi stresa sve jači, osjećate da ne znate kako dalje...*
- *Ako nemate podršku u obitelji ili izvan nje za svoje osjećaje...*
- *Ako su odnosi u obitelji promijenjeni, a ne znate kako dalje...*
- *Ako ste se iscrpili u ulozi pomagača....*
- *Ako Vi trebate podršku...*

TADA JE DOBRO POTRAŽITI STRUČNU POMOĆ!

GDJE POTRAŽITI POMOĆ (za dijete i za sebe)?

- Obratite se psihologu u vrtiću koji pohađa Vaše dijete ili se posavjetujte se s nekim od stručnih suradnika vrtića ili s odgajateljem koji će Vas uputiti dalje
- Obratite se svome liječniku, Centru za mentalno zdravlje, Društvu za psihološku pomoć, Telefonu za psihološku pomoć, Centru za krizna stanja...

Priradile: Bruna Profaca, Branka Starc i Lidija Arambašić